

Brobygning – veje til stærkere fællesskaber

Skrevet af Nanna F. Kjølholt

Denne artikel dykker ned i, hvordan foreninger aktivt kan arbejde med brobygning for at gøre det lettere for flere at deltage.

Foreningslivet spiller en central rolle i at skabe fællesskaber og engagement for børn og unge. Men nogle familier og unge har slet ikke kendskab til, eller erfaring med foreningsmodellen, og for flere kan det være en stor udfordring at tage det første skridt ind i en forening. Kulturelle og sociale barrierer kan gøre det svært at forstå normerne, finde adgang til fællesskabet eller føle sig velkommen.

Alle foreninger er forskellige, og der findes mange forskellige tilgange og løsninger - og hvilke der er mest relevante, afhænger af den enkelte kontekst. Formålet med artiklen er at give indsigt i de kendskabsmæssige udfordringer, der kan være for deltagelse, samt at give inspiration til konkrete tiltag til aktivt at sænke de sociale og kulturelle barrierer, der kan være for deltagelse.

Brobygning - en åben vej ind i foreningslivet

Brobygning handler om at skabe en åben og inkluderende vej ind i foreningslivet for dem, der ellers ikke ville finde derhen. Det kræver en målrettet og ofte ret håndholdt relationel indsats, som flere steder varetages af ansatte fritidsvejledere i en kommune, eller frivillige i sociale organisationer, som specifikt arbejder som eks. "foreningsguider". Men der er også brobygningstiltag foreningen selv kan gøre for at gøre foreningen mere synlig, let tilgængelig og imødekommende. Det handler om at skabe forbindelse og forståelse mellem foreningen og de deltagere man gerne vil nå ud til. I følgende artikel har vi fokus på hvordan man gennem øget kendskab og ideen om følgeskab, kan arbejde med de sociale og kulturelle barrierer der kan være for deltagelse i foreningen.

Tæt knyttet til dette er også dannelsen af et inkluderende og åbent fællesskab, hvilket du kan læse mere om i artiklen om "Åbne fællesskaber - inklusion i foreningskulturen". Foruden selv at arbejde med brobygning, kan man også som forening aktivt arbejde med at knytte sig an til eksisterende brobygningsinitiativer og på forskellig vis samarbejde om at uanset om man vælger at drive brobygningsarbejdet selv eller knytte sig an til andres tiltag, er det vigtigt at være tydelig omkring foreningens tilbud og værdier, samt skabe en tryk og imødekommende ramme for nye deltagere.

Gør det usynlige tydeligt - både for jer selv og nye deltagere

For nogle kan foreningslivet virke som en lukket verden med uskrevne regler og usynlige normer. Hvis man ikke har haft en tidlig introduktion til foreningslivet gennem familiemedlemmer eller har anderledes sociale og kulturelle ressourcer, end de andre i foreningen, kan det være svært at navigere i fællesskabet og forstå, hvad der forventes af både medlemmer og forældre.

De fleste kender følelsen af at være lidt nervøse når vi skal prøve noget nyt, eller komme til en fest og føle vi ikke passer helt ind. Men vi har tendens til at glemme det, når først vi selv har helt styr på at cykle, koge æg eller lave Excel-ark, eller er godt i gang

med samtale og dans til festen. Sådan er det også at komme ind i et foreningsfællesskab, vi kommer let til at glemme, at kendskab til aktiviteter, strukturer og normer ikke er en selvfølge for alle.

For at gøre det lettere for nye medlemmer at blive en del af fællesskabet, er det vigtigt at være bevidst om de udfordringer, der kan opstå i forhold til manglende viden om foreningsmodellen generelt og normerne i det specifikke fællesskab lokalt eller til et arrangement. Særligt unge, der ikke har haft en tidlig start i foreningslivet, kan have brug for ekstra støtte og tydelig kommunikation. I følgende gennemgås det hvordan indsatser kan målrettes til målgruppen direkte samt forældre, og hvilke netværk eller samarbejder man kan søge.

Mød børn og unge, der hvor de er

Jeres forening kan også gøre en indsats for aktivt at række ud til målgruppen direkte, især hvis der er tale om lidt ældre børn og unge. Det er sjældent nok at være en åben forening – man skal nok være aktiv og opsøgende, og kommunikere jeres fællesskabsmodel og muligheder for deltagelse.

Tænk over hvor jeres målgruppe allerede er og mød dem der – både fysisk og intersemæssigt. Måske kan I få lov at afholde nogle af jeres aktiviteter på en skole eller uddannelsessted, ved lege- og sportsfaciliteter, eller et bestemt kvarter i byen, hvor målgruppen i forvejen hænger ud. Det kan også være I kan besøge nogle i målgruppe, tale med em om deres interesser og ting de synes er sjove, eller særligt går op i, og lave aktiviteter med udgangspunkt i det.

Derudover kan det være værd at have for øje, hvor vigtig oplevelsen af at have venner og kunne bruge tid med dem, er for mange børn og unge. Derfor er det en oplagt at arbejde med både at kunne deltage sammen med en ven, og at der gøres en indsats for at man oplever at få venner i foreningen.

Dette kan blandt andet gøres gennem åbne arrangementer, hvor det ikke kræver noget at være med, men er en tydelig invitation til at komme igen eller deltage i mere faste aktiviteter. Det kan for eksempel være afholdelse af sommerferieaktivitet eller fastelavn, klippekort til prøvegange i starten af hver sæson, tag-en-ven-med-arrangementer, aktivitet til byfesten, gæsteforløb på skole, SFO eller uddannelsessteder, der giver en smagsprøve på jeres aktivitet og fællesskab.

Det hører selvfølgelig også med til god brobygning at blive taget godt i mod. Gør noget ud af byde nye deltager ordentlig velkommen, og sørg for at forklare hvordan I gør hos jer, så det ikke opleves som indforståede koder, man selv skal knække.

Som forening kan I:

- Afhold åbne arrangementer: Afhold åbne arrangementer eller introaktiviteter, hvor nye kan deltage uden at forpligte sig til det hele fra start af.
- Giv personlige invitationer: Bede jeres eksisterende netværk (medlemmer, forældre, frivillige) om at række ud til deres netværk, og opfordre dem til at være med til jeres aktiviteter – måske særligt dem der ikke ligner dem selv, eller som kan have brug for en ekstra hånd for at komme med. Ofte er folk mere villige til at deltage og dukke op, hvis de har fået en personlig invitation, og hvis de har nogle at følges med

- Vær bevidst om jeres velkomst: Når nye så kommer til jeres forening, kan det gøre inddragelsen lettere og mere inkluderende hvis I tydeliggør jeres normer og har en eksplicit velkomststrategi. I kan læse mere om dette i DUFs værktøj om det gode værtskab i værktøjsskassen om bæredygtig frivillighed.

Endelig er det værd at huske at børn og unge er forskellige hver især. Selvom man har samme alder eller er en del af den samme målgruppe, er det vigtigt at have øje for individuelle barrierer for deltagelse også. For nogle kan det f.eks. være manglende selvværd eller tro på egne evner. Det er vigtigt at man i foreningen lytter til den enkeltes perspektiver og behov. For flere af de unge ligger der forud for deltagelsen et arbejde i at bryde med de barrierer, de hver især oplever. Her kan det være essentielt med en støttende person, der lytter til deres bekymringer og lige netop de barrierer, de oplever. Flere unge understreger vigtigheden af ikke at føle sig presset til at deltage, men at blive mødt med forståelse og lydhørhed. Det handler om at øve sig i den kunst, det er både at have tydelige rammer og krav, og samtidig kunne tilpasse aktiviteter eller indsatser, til den enkeltes behov og kompetencer.

Skab følgeskab gennem støttende relationer og rollemodeller

I foreningen kan arbejdet med de individuelle barrierer og udfordringen med at balancere fælles rammer og forskellige behov inkludere fokus på rollemodeller og relationer.

En rollemodel skal gerne være en person, som du kan spejle dig i, så det bliver tydeligt for den nye deltager "at her kan jeg også passe ind" og samtidig også gerne se lidt op til. Det kan være noget man arbejder med som gruppe, at alle frivillige og foreningsledere kan være sig bevidst, at måden de agere på i fællesskabet signalere hvordan og hvem der kan være med. Men det kan også være noget man arbejder med mere 1:1, hvor deltagere der har behov for det, tilknyttes en specifik "mentor", som kan bygge en personlig relation op, og støtte deltagerne i at navigere i fællesskabet. Her er åbenhed, lydhørhed og tillid essentielle elementer, og noget der kræver støtte også af de som agerer mentorer. Nogle gange kan en sådan støtte også hentes fra kommunale eller andre foreningers tilbud om brobygning.

En tredje tilgang, er at arbejde med hvad man kan kalde "peer-to-peer-tilgangen", hvor der altså tænkes i en støtterelation med et ligebyrdigt medlem. Det kan f.eks. være en "buddy" når I er til aktiviteterne eller en "følgeven", eller "følgefamilie", som måske helt konkret sørger for at følges med den nye deltager til og fra aktiviteterne, kan svare på spørgsmål osv.

Uanset hvad er relationen mellem en ny deltager og en rollemodel eller buddy det som kan være afgørende for at en vedvarende forpligtelse til det positive fællesskab.

I arbejdet med rollemodeller/mentorer er der flere ting man med fordel kan have for øje:

- Fokus på mellemrum: For at understøtte fortsat deltagelse og engagement kan man også at have fokus på mellemrummene mellem aktiviteter/aftaler. Altså at række ud til deltageren efter den første aktivitet og op til den næste, for at skabe den positive forpligtelse.
- Forventningsafstemning i relationen: I relationen mellem deltageren og rollemodellen er forventningsafstemning helt centralt. Den enkelte kan have

meget forskellige behov, og balancen mellem ansvar og støtte kan være hårfin. Nogle har måske behov for mange påmindelser, og vil gerne have mentoren med over alle beslutninger/aktiviteter i starten, hvor andre føler sig motiverede af at være mere selvstændige fra start. Det er derfor afgørende, at rollemodellen er opmærksom på og tilpasser sin tilgang efter den enkeltes præferencer og behov, så forholdet forbliver støttende og effektivt.

Det kan være en fordel at skabe en konkret orienteret indsats for de frivillige der indtager rollen som mentor/rollemodel. Man kan ikke antage at alle evner eller har lyst til at indgå i denne relation, eller som forening bero sig på det naturligt talent blandt nogle frivillige eller deltagere. Med en konkret kompetenceopbygning understøttes de frivillige til at indgå i relationen med barnet/den unge på en kvalificeret baggrund, hvilket bidrager til at skabe en gensidig tryghed og tillid.

Forældre

Forældre spiller ofte en central rolle i børns og unges deltagelse i foreningslivet. Hvis forældrene ikke kender til foreningsliv eller føler sig usikre på, hvad der er forventet af dem og deres børn, kan det skabe modstand mod deltagelse. Derfor kan I som forening arbejde med altid aktivt at gå nye forældre i møde, være tydelige omkring rammer og forventninger, men også være nysgerrige og imødekommende overfor hvad de måtte undre sig over eller ønske sig for at kunne bakke om deres barns deltagelse. Hvis I i forvejen har forældre tilknyttet som frivillige, kan det oplagt være dem, der møder nye forældre i øjenhøjde og tager en snak.

Personlig kontakt og tydelig kommunikation er afgørende for at skabe tryghed og åbenhed omkring foreningslivet. Eget indblik spiller også en vigtig rolle – selvom forældre ikke normalt deltager i aktiviteter, kan det være værd at opfordre dem til at deltage aktivt de første par gange eller invitere dem til et introarrangement. Jo mere gennemsigtighed og åbenhed, jo lettere bliver det at undgå misforståelser, og for både børn og forældre at føle sig trygge og velkomne i foreningen.

Som forening kan I:

- Få øje på det "usynlige": Være bevidste om at I ikke tager kendskab til foreningens normer for givet – kommuniker tydeligt hvad der forventes af forældrene, og hvordan de kan støtte deres barn. Det kan skabe utryghed hos forældrene, hvis de ikke har kendskab til foreningens konkrete rammer og aktiviteter, hvilket kan afholde barnet fra at deltage. Spørg evt. forældre til jeres eksisterende medlemmer hvad de lagde mærke til, undrede sig over, blev pressede eller begejstrede over i starten. Ønsker I at bygge bro til en helt anden målgruppe end tidligere, så opsøg viden og mulighed for samtale med repræsentanter for målgruppen, så I kan handle ud fra viden frem for antagelser.
- God introduktion: I kan med fordel invitere forældre med til introarrangementer, eller tage fat i dem første gang barnet er med til en aktivitet, og informere dem om foreningens værdier og aktivitet. kan måske også uddele en lille velkomst folder, have en plakat der hvor I mødes med qr-kode til jeres hjemmeside, eller på anden måde gøre informationen tilgængelig. Det kan være lavpraktiske ting som hvorvidt det forventes at man melder afbud eller ej, eller om der er noget særligt barnet skal have med til jeres aktiviteter. Det kan også handle om få skabt mening og forståelse for forskellige måder I gør tingene på; hvorfor koster

det f.eks. penge at komme med på tur, hvad betyder det at I er en frivillig forening, hvilke forventninger er der til at hjælpe til i fællesskabet?

- Relation og kommunikation: Gør en indsats for at opbygge en tillidsfuld relation til forældrene. Sig altid hej – og tag løbende en snak med forældrene når I ser dem. Giv mulighed for små uformelle samtaler, hvor tvivl og forvirring kan håndteres på en afslappet måde. Løbende skriftlig kommunikation er også godt, men står stærkere når man også har talt sammen ansigt til ansigt. Dukker forældrene ikke op sammen med barnet, kan I overveje om I som praksis vil ringe til forældre I sjældent ser med henblik på at få øget kendskab til hinanden og tryghed i relationen.

Tydelighed og forventningsafstemning er godt for alle

Det er sjældent nogen skade til at være tydelig i sin kommunikation, og sikre at forventninger er afstemt mellem medlemmer, forældre, frivillige og foreningsledere. De fleste børn trives godt med tydelige rammer, og de familier er kendt med foreningslivet bærer måske gamle antagelser eller normer med sig fra egne erfaringer, som ikke nødvendigvis gælder hos jer. Derfor er det oftest til gavn for alle i fællesskabet løbende at tale om rammer og sikre god forventningsafstemning – ikke kun for de nye. Samarbejd om at skabe gode broer – med kommune og andre organisationer. Som nævnt kan det være en svær opgave som forening selv at skabe øget kendskab og synlighed, især i den målgruppe I ikke allerede har kontakt til, og det kan kræve en del tid og kompetencer at skabe det gode følgeskab. Derfor kan netværk og partnerskaber med kommuner eller andre aktører kan være oplagte.

Et samarbejde med kommunen kan etableres både formelt og uformelt, og indenfor flere felter. Det bedste samarbejde opstår når det er en såkaldt "win-win", så vær nysgerrig og opsøgende. Ved at opnå gensidig forståelse, kan I bedst lykkes med fælles mål om at give børn og unge værdifulde fritidsfællesskaber.

I et formelt samarbejde kan I indgå partnerskaber med kommunale sagsbehandlere, der aktivt henviser udsatte unge direkte til jeres forenings aktiviteter. Dette kan gøres ved at udvikle samarbejdsaftaler, hvor jeres tilbud bliver en fast del af kommunens indsats over for børn og unge. Der kan også være mere indirekte vinkler, hvor samarbejdet ikke nødvendigvis er gennem det sociale område, men tager udgangspunkt i almene tilbud, f.eks. i form af skolesamarbejde eller som partnerskaber under det folkeoplysende område.

Uformelle samarbejder kan også være værdifulde. Her handler det om at skabe kontakt til kommunale fagpersoner som lærere, pædagoger, socialrådgivere eller sundhedsplejersker, der kan hjælpe med at udbrede kendskabet til jeres forening. Gennem deltagelse i evt. netværksmøder og uformelle dialoger kan I præsentere jeres aktiviteter og inspirere de kommunale medarbejdere til at motivere de unge til at tage kontakt til jer.

Flere kommuner har konkrete indsatser som præcis har til formål at forbinde borgere i udsatte positioner med foreninger i lokalsamfundet.

I kan med fordel undersøge tilgængeligheden af følgende i jeres kommune:

- Frivilligcentre og kommunale frivilligkonsulenter: De kan hjælpe med at skabe overblik over lokale tilbud og facilitere kontakt til relevante aktører.

- Socialkompasset: Sørg for at registrere jeres forening på digitale platforme som Socialkompasset, så mulige deltagere, kommunale medarbejdere og andre foreninger let kan finde jeres tilbud.
- Søg på kommunens hjemmeside efter relevante afdelinger som socialforvaltningen, børn- og ungeforvaltningen eller integrationsafdelingen.

Ift. andre aktører der har arbejdet med brobygningstiltag, som I evt. kan kontakte kunne være organisationer som "Broen", Red barnet, Røde kors, Dansk Flygtningehjælp eller almene boligforeninger. Disse foreninger har måske et etableret netværk, og erfaringer med at nå ud til børn og unge i udsatte positioner i jeres område.